

Ár 2012, föstudaginn 7. september er fundur haldinn í úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Mætt eru: Haukur Guðmundsson, formaður, Geir Arnar Marelsson, Hildigunnur Hafsteinsdóttir, Jóhann Tómas Sigurðsson og Oddur Ólason.

Fyrir er tekið **mál nr. 55/2012**:

M
gegn
F

og kveðinn upp svohljóðandi

ú r s k u r ð u r :

I.

Málsmeðferð.

Málsaðilar eru M, hér eftir nefndur sóknaraðili, annars vegar og F, hér eftir nefndur varnaraðili, hins vegar.

Málið barst úrskurðarnefndinni 21. mars 2012, með kvörtun sóknaraðila, dagsettri 15. mars 2012. Með bréfi nefndarinnar, dagsettu 3. apríl 2012, var kvörtunin send varnaraðila og honum gefinn kostur á að tjá sig um hana og skýra sjónarmið sín. Svör varnaraðila bárust með bréfi dagsettu 10. maí 2012. Var bréfið sent sóknaraðila, með bréfi nefndarinnar, dagsettu 11. maí 2012, og honum gefinn kostur á að koma á framfæri athugasemdum sínum. Athugasemdir bárust ekki frá sóknaraðila.

Málið var tekið fyrir á fundum nefndarinnar 31. ágúst og 7. september 2012.

II.

Málsatvik.

Þann 26. janúar 2006 var skuldabréf nr. X, að fjárhæð kr. 1.260.000, gefið út af A, til FF. Varnaraðili hefur nú tekið yfir réttindi og skyldur FF skv. skuldabréfinu. Sóknaraðili og B tókust á hendur sjálfskuldarábyrgð á skuldabréfinu.

Í málinu liggur fyrir fjárhagsyfirlit úr tölvukerfum varnaraðila, sem ber með sér að hafa verið breytt þann 25. janúar 2006. Þar kom fram að hreinar tekjur fyrir lánveitingu væru kr. 170.000 og eftir lánveitingu kr. 177.000. Greiðslubyrði lána var kr. 56.700 fyrir lánveitingu og kr. 60.000 eftir lánveitingu. Annar fastur kostnaður var kr. 10.000 fyrir og eftir lánveitingu. Framfærslukostnaður var kr. 97.468 fyrir og eftir lánveitingu. Afgangur fyrir lánveitingu var kr. 5.832 og eftir lánveitingu 9.532. Breyting á mánuði var jákvæð um kr. 3.700 og breyting á ári 44.400.

Þann 26. janúar 2006 var skjalið „Til ábyrgðarmanna fjárskuldbindinga X“ undirritað. Þar kom fram að sjálfskuldarábyrgðarmenn staðfestu að þeir hefðu fengið og kynnt sér bækling sparisjóðanna um sjálfskuldarábyrgðir. Þá óskuðu ábyrgðarmenn eftir að greiðslugeta greiðanda yrði ekki metin og settu upphafsstafi sína við það val. Tekið var fram að greiðslumat færi ávallt fram ef lánsfjárhæð væri

hærri en kr. 1.000.000. Ekki var hakað við hvort niðurstaða greiðslumats benti til þess að greiðandi gæti efnt skuldbindingar sínar eða ekki.

Þann 2. mars 2012 sendi umboðsmaður skuldara varnaraðila tölvupóst fyrir hönd sóknaraðila. Óskað var eftir því að umrædd ábyrgðaryfirlýsing yrði skoðuð og rökstudd afstaða tekin til gildis hennar. Varnaraðili svaraði þann 13. mars 2012 og kvað ábyrgðina gilda.

Sóknaraðili skaut málinu til nefndarinnar með kvörtun dagsettri 15. mars 2012.

III.

Umkvörtunarefni.

Sóknaraðili krefst þess að ábyrgð vegna láns nr. X verði felld niður. Sóknaraðili vísar til þess að ekki liggi fyrir að greiðandi láns hafi samþykkt greiðslumat né að niðurstaða þess hafi verið kynnt ábyrgðarmanni. Þá komi ekki fram að ábyrgðarmönnum hafi verið afhentur upplýsingabæklingur um skuldaábyrgðir og veðsetningar sbr. 4. gr. samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga.

IV.

Athugasemdir varnaraðila.

Varnaraðili krefst þess að kröfum sóknaraðila verði hafnað. Vísar varnaraðili til þess að í málinu liggi fyrir að greiðslumat hafi verið framkvæmt vegna lántöku skuldara. Greiðslumatið hafi verið jákvætt og gefið til kynna fullnægjandi greiðslugetu útgefanda skuldabréfsins. Á meðfylgjandi skjali staðfesti sóknaraðili að hann hafi kynnt sér upplýsingabækling um sjálfskuldarábyrgðir en þar komi jafnframt fram að sóknaraðili falli frá framkvæmd greiðslumats.

Að mati varnaraðila felur skuldbinding sóknaraðila í sér bindandi loforð og samning um að eign sóknaraðila standi til tryggingar á skuldum skuldara, komi til greiðslufalls á láni nr. X. Sönnunarbyrðin fyrir því hvort loforð sóknaraðila sé ógilt eða að ólöglegt sé að bera það fyrir sig af hálfu bankans liggi hjá sóknaraðila.

Varnaraðili telur að hann hafi í öllum meginatriðum farið að ákvæðum samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga og að meintir annmarkar sem nefndir séu í kvörtuninni leiði ekki til ógildingar sjálfskuldarábyrgðar sóknaraðila. Vísar varnaraðili til héraðsdóms í máli nr. E-2375/2011 máli sínu til stuðnings.

Varnaraðili telur rétt að benda á að samkomulag um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga sé samantekt verklagsreglna sem settar hafi verið til að draga úr vægi ábyrgðarskuldbindinga við lánveitingar. Samkomulagið hafi ekki lagagildi og feli ekki í sér ófrávíkjanlegar formreglur sem sjálfkrafa hafi þær afleiðingar að ógilda beri sjálfskuldarábyrgð sóknaraðila. Varnaraðili telur að sóknaraðili hafi ekki sýnt fram á að skilyrði séu til þess að ógilda sjálfskuldarábyrgð hans vegna umrædds skuldabréfs.

V.

Niðurstaða.

Ágreiningur aðila lýtur að gildi sjálfskuldarábyrgðar sóknaraðila á skuldabréfi nr. X, gefið út af A til FF.

Samkomulag um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga, dagsett 1. nóvember 2001, er undirritað af Sambandi íslenskra sparisjóða f.h. sparisjóða. FF var einn þessara sparisjóða og leiðir varnaraðili í máli þessu rétt sinn frá því félagi. Verður varnaraðili talinn bundinn við efni þess, en þeim skilningi hafnað að um sé að ræða samantekt verklagsreglna.

Umrætt samkomulag um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga tekur m.a. til þess þegar einstaklingur gengst í sjálfskuldarábyrgð, sbr. 2. gr. samkomulagsins. Samkvæmt 3. gr. samkomulagsins er fjármálafyrirtæki skylt að meta greiðslugetu greiðanda nema ábyrgðarmaður óski sérstaklega eftir því með skriflegum hætti að svo verði ekki gert. Fjármálafyrirtæki er þó ávallt skylt að greiðslumeta skuldara þegar ábyrgð ábyrgðarmanns á skuldum viðkomandi skuldara nemur meira en kr. 1.000.000.

Í málinu liggur fyrir fjárhagsyfirlit sem ber með sér að hafa verið breytt þann 25. janúar 2006. Þar kom fram að afgangur á mánuði fyrir lánveitingu væri kr. 5.832 en eftir lánveitingu væri hann kr. 9.532. Enginn skrifar undir umrætt fjárhagsyfirlit. Ekkert kemur fram í yfirlitinu um af hverju gert er ráð fyrir að tekjur séu lítið eitt hærri eftir lánveitingu en fyrir lánveitingu, eða hvort ráðstöfun lánsins til greiðslu annarra skulda eigi að hafa þær verkanir að greiðslubyrði lána hækki aðeins um kr. 3.300 krónur á mánuði við lánveitinguna, sbr. 2. mgr. 4. fyrrgreinds samkomulags.

Ljóst er að varnaraðili framkvæmdi greiðslumat í umrætt sinn og uppfyllti þannig lágmarksskilyrði 3. gr. samkomulagsins að því leyti.

Í 4. gr. samkomulagsins er fjallað um upplýsingagjöf til ábyrgðarmanns áður en til skuldaábyrgðar er stofnað. Í ákvæðinu er í fyrsta lagi kveðið á um það að fjármálafyrirtækjum beri að gefa út upplýsingabækling um skuldaábyrgðir og veðsetningar og dreifa með skjölum sem afhent eru ábyrgðarmönnum til undirritunar og með undirritun lánsúmsóknar eða annarra gagna sem fyllt eru út í tengslum við afgreiðsluna skal ábyrgðarmaður staðfesta að hann hafi kynnt sér efni upplýsingabæklings um ábyrgðir.

Í 2. mgr. 4. gr. ræðir um hvernig ábyrgðarmaður skal með undirritun sinni staðfesta að hann hafi kynnt sér efni upplýsingabæklingsins og staðfesta sérstaklega ef það á við að honum sé kunnugt um að ráðstafa eigi meira en helmingi lánsfjárhæðar til uppgreiðslu eldri lána.

Samkvæmt 3. mgr. 4. gr. samkomulagsins skal tryggt að ábyrgðarmaður geti kynnt sér niðurstöðu greiðslumats áður en hann gengst í ábyrgðina, enda liggi fyrir að greiðandi hafi samþykkt það. Ef niðurstaða greiðslumats bendir til að greiðandi geti ekki efnt skuldbindingar sínar en ábyrgðarmaður óskar eftir að lán verði veitt engu að síður, skal hann staðfesta það skriflega.

Í nýlegri dómaframkvæmd er byggt á þeim skilningi að skylda lánveitanda til að kynna ábyrgðarmanni niðurstöðu greiðslumats nái ekki fortakslaust til þess að kynna honum gögn til grundvallar niðurstöðunni og virðist þar m.a. skipta máli hvort ábyrgðarmanni var bent á þann möguleika að kynna sér slík gögn. Í fyrri úrskurðum nefndarinnar hefur hins vegar verið litið svo á að skylda til að kynna niðurstöðu greiðslumats nái til þess að kynna fyrir ábyrgðarmanni helstu atriði sem máli skipta við matið á fjárhag skuldara.

Inntak þess greiðslumats sem gert var, er ekki hluti af kvörtun sóknaraðila eða því sakarefni sem aðilar hafa markað málinu, en ljóst virðist að það tekur mið af þeim lágmarkskröfum sem gerðar eru í samkomulaginu m.a. um tekjur.

Þegar atvik málsins eru metin heildstætt, þ.á.m. ósk sóknaraðila sjálfs um að greiðslugeta skuldarans yrði ekki metin, verður það ekki talið ósanngjarnt af varnaraðila að byggja á ábyrgðaryfirlýsingunni, þótt hann hafi ekki tryggt sér sönnun um að hann hafi í raun og veru kynnt fyrir sóknaraðila þá niðurstöðu sína að skuldarinn væri líkleg til að geta greitt af viðkomandi láni. Fæst ekki séð að orsakatengsl séu á milli háttsemi bankans þegar honum láðist að tilkynna um jákvæða niðurstöðu og ábyrgðarinnar sem sóknaraðili gekkst í.

Er því ekki unnt að fallast á það með sóknaraðila að ógilda beri umrædda sjálfskuldarábyrgð, með vísan til ákvæða 36. gr. laga nr. 7/1936 um samningsgerð, umboð og ógilda löggerninga.

Ú r s k u r ð a r o r ð:

Kröfu sóknaraðila, M, á hendur varnaraðila, F, er hafnað.

Reykjavík, 7. september 2012.

Haukur Guðmundsson

Geir Arnar Marelsson

Jóhann Tómas Sigurðsson

Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Oddur Ólason